

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek,
mint az előfizetési pénzek a „Közművelő-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a
várbába küldendők.

Mindentudás és Nemtudás.

Beszélgetés a nagy világrendről.

Írta: **Radányi József.**

III-ik összejövétel.

Bolygónk belseje.

Az emelkedési és süllyedési tünetmények.

A jégkorszak.

M. Mai beszélgetésünk tárgyául a Föld problémáit tüzted ki. Kíváncsi vagyok rá, mire megyünk ezen kérdésekkel? Hiszen bármely tudomány, mely a Föld felszínének csak bizonyos sorát tárgyalja is, örökre kiaknázhatlan bányát tár a tudvágy elé; hát ha még a Föld belsejére is kiterjeszkedünk, mely a geologia főfoglalkozása! Valóban nem tudom, mivel kezdjem a mai eszmecserét?

N. „Kiaknázhatlan bányát tár a tudvágy elé!” Mily szerényen hangzik a mindentudás szájából, mintha kezdenél kiabrándulni! Kezdheted akármmivel, mindenütt találkozol nemtudással. Tarts szemlét a hypothesisok hosszú során, azok a be nem bizonyított dolgokat hirdetik mindnyáján. Vannak köztük merész következtetésre vallók, melyeket *Danbrée* azon okból helyesel, mert ellenvetéseket idézvéen elő, folyton új szemlélődésekre, s ez által ismereteink kibővítésére vezetnek. Ezért mondja *Peters*, a szellemdus gráci geolog: „Ismét egy angol tudós volt az, kitől a reactio *Humboldt* és *Buch* tévelyei ellen kiindult; saját tanulmányaik terén czáfoltattak meg *Scrope* által.”

Valamint az emberi nemnek, ugy a Földnek története két főszakaszra oszlik, egyik a mythikus, másik a történeti korszak. Az előbbi magában foglalja az egész időt, mely alatt Földünk a világ mindenség chaoticus vegyülékéből eredetét véve, vagyis az izzó gázalak és a heven folyó állapotokon áthaladva, azon fokig jutott, midőn felszínén már *szerves élet* képződhetett. Ismeretes előttünk, miként képzelik a geologusok ezen első periodust *Laplace* lángelméjének csillámlása mellett; ez tisztán föltevés, erről tehát ne beszéljünk, hanem *mint nem-tudást* egyszerűen

megemlített, tekintsük a Földet azon állapotában, melyben mint lassu kihülés folytán megszilárdult gömb áll előttünk. — Milyennek képzeled ezen 2660 millió köbmért földnyi térfogattal bíró gömb belsejét?

M. A geologusok által elfogadott nézet szerint bolygónk hig tömeg, mivel csak vékony hártya borítja, mely alatt a láva és olvadt kőzetek tengere hullámzik, épen ugy mint a külső Ocean az ő áramlásaival, árapályáival s talán viharaival is. Ebből a földalatti kemenczéből buzogtak ki tüzes folyóként a gránit, porphir s a többi tüzeredetű amphibolikus és pyroxenikus kőzetek. *Humboldt* *Cosmosa* szerint a földgömb felszine alatt 35—40 vagy legfőlebb 50 kilométernyire befelé a Föld melege elég erős arra, hogy a gránitot megolvassza.

Ezen központi tűz létezése mellett bizonyitanak: 1) A két sarkon való lelapulás, s az egyenlítői felduzzadás. 2) A meleg források, artézi kutak és mély bányák. 3) A tűz-okádó hegyek, s illetve azon vulkán-sorok, melyek több száz mértföldnyi hosszúságban kémények gyanánt emelkednek ki egyetlen-egy nyílás felett.

N. Igen is, századunk első felének nagy geologiai élükön *Humboldt*-tal és *Buch*-al, a melegnek a Föld központja felé észlelt növekedéséből bolygónk magvának heven folyó állapotára következtettek. Ezen hypothesis szerint Földünknek 860 mf-det tevő félátmérőjéből esnék mintegy 10 mf. a szilárd kéregre, 850 mf pedig a heven folyó anyagra; oly arány, miot a milyenben áll a tojás héja az ő átmérőjéhez.

Ezért sokan nem látták be lehetőségét annak, hogy ily csekély vastagságu szilárd kérget a roppant hév-tenger tel ne olvasszon és szerte ne hányjon. Ép ily nehéz fel fogni: miért nem emeli a nagy láva-oceán napjában kétszer a felszínén uszó kérget, ha t. i. mint említéd, a dagály és apály nála is meg van? Ezen és még számos más tényekből korunk több kitünő buvárja, *Lyell*, *Vogler*, *Bischof* stb. azt következtetik, miszerint ily vékony föld-

kéreg, a heven-folyó maggal szemben nem létezik. — De vegyük pontjaidat egyenként.

Az 1-ső pontra nézve *Playfer*-re! azt kérdem: vajjon nem domborodnék e ki az egyenlítője táján még a szilárd gömb is, ha végtelen századok során folyton forogna?

A műhelyekben alkalmazott erős nyomás mellett, mely pedig bizonyára sokkal gyengébb, mint a bolygói erők nyomása, minden szilárd test, még a vas és aczél is folyadékként idomítható. Ezt *Trexa* bebizonyította 1864-ben a „Conservatoire des arts et métiers“ műhelyében tett kísérletével. Különböztetve a csillagászok és földmérők számításai szerint a két sark körüli lelapulás nagysága *nem is állandó*, hanem periodikus változásoknak van alávetve. Ha a Föld rotatója, mondja dr. *Reyer*, idő folytán változást szenved, a lelapulásnak lassanként bizonyos fokig hozzá kell illeszkednie. A ma észlelt lelapulás nem felel meg bizonyára a megszilárdulás idejében létezettnek, hanem valószínűleg földtekénk még a legutóbbi geológiai korszakokban a kosmikus viszonyoknak megfelelő átalakuláson ment keresztül. Még kevésbé érthető az, hogy a sark lelapulás nem jelentékenyebb, s hogy a Föld valószínűleg koronggá nem alakult? Megemlíthetem még *Mohr* azon föltevését, mely szerint bolygónk *megmerevült felülete eredetileg tökéletesen golyóalaku volt*, és azt oly tenger környezte, melynek felszínét concentricus gömblap képezte.

A 2-ik pont ellen a következő érvek szólnak: A legnevezetesebb furások is alig hatoltak alá egy kilométernyire; nagy bátorság lenne tehát a felső rétegek hőmérséke után itélni a földgömb egész belsejének állapotáról s azt állítani, hogy az állandó arány szerint növekedő meleg oda lent a központ felé 200,000 fokra, vagyis minden képzeletet meghaladó mértékre emelkedik. Ily módon azt a badarságot is ki lehetne sütni, hogy a földtől 1000 kilométernyire a hideg már 5000 foknyi, holott a világűr állandó hidegét a tudósok csak 50—60 fokra teszik.

A Missouri mellett Saint-Louisban van egy 1172 méter mélységű artézi kut, melyben a földtől 923 méternyire érezhető a *legmagasabb hőmérsék.* Alább lassan fogja a meleg, noha a víznek pusztá nyomása miatt növekednie kellene. *Bischof* tanár azt mondja, hogy Aachen mellett egy, 55—75 Cels. fokkal bíró hő-forrásnak a gőze néhány fekete márvány tuskónak felszínét téztás tömeggé változtatta át. Ezért nézete szerint a gőz, mely a Föld gyomrában oly magas és talán még magasabb hőmérsékkel bír, mint a láva olvadási pontja, a kőzeteket híg tömeggé olvaszthatja.

Lássuk a 3 ik pontot. *Kluge* a vulkánikus kitöréseket helyi *vegytani működés* eredményének tartja, s korántsem a központi tűz kifolyásának, állítván, miszerint a vulkánikus tevékenység színhelye sokkal csekélyebb mélységben

keresendő, mint közönségesen fölveszik, azaz a legtöbb vulkánál 30,000-tól legfeljebb 40,000 láb mélységben a tenger felszine alatt. *Hopkins* valamint az Etna nevezetes kutatója, *Sartorius von Waltershausen* úgy vélekednek, hogy a vulkáni tűneményekkel még legösszegegyeztetetőbb az a hypothesis, mely szerint *középponti tűz teljességgel nincs*, hanem igen is vannak e bolygó különböző részeiben, s *nem is messze a földszintől*, egyes elszórt izzó anyagokból álló tengerek, melyeket hatalmas sziklagátak választanak el egymástól.

A földkéreg vékony volta tehát épenséggel nincs bebizonyítva a szóban lévő három pont által, sőt mint *Klein* mondja: ha a földgömb eredetileg heven folyó állapotban lett volna is, azért semmi sem kényszerít azon föltevésre, hogy belseje jelenleg is még mindig tüzes és aránylag csak igen vékony kéreg borítja. — Igen érdekes *Stervey Hunt* nézete, mely szerint a megkeményülés nem kívülről a felszínen, hanem egészen megfordítva a *központban kezdődött*. — *Liais Emanuel* csillagászati tűneményekből bizonyítja, hogy *bolygónk belseje tagadhatlanul szilárd*. — Nemkülönböztetve *Hopkins* hasonnemű számításainál, tekintetbe vévén azon elemeket is, a melyeket a napéjegyenlőségi pontok előhaladása s a földtengely billegése szolgáltatnak, úgy találta, hogy bolygónk akár a központi tüzzel, akár a nélkül, egészen más időszaki mozgásokkal bírna, ha *kérgének szilárd része* legalább 215 földrajzi mértföld vastagságu nem volna.

Ha végül még *Delaunay*-re hivatkozom, ki számítások után kimutatta, hogy bizonyos, a Földéhez hasonló kerület között, a szilárd burokba foglalt folyadékok is éppen úgy forognak, mint maga a burok, úgy ma *semmi-féle számítás nem képes kideríteni, vajjon Földünk belseje szilárd-e vagy híg?* Maguk a legnagyobb nevű tudósok sincsenek még egy nézetten ezen fontos kérdést illetőleg. — Ime itt áll előtted az első nevezetes *nemtudás* a geológiából: nem tudjuk milyen állapota a Föld belső része!

(Folyt. köv.)

Karcolatok

a magyar nemzet második évezredének küszöbén.

A hadügy.

Az alkotmányosság egyik legnagyobb biztosítója a hadsereg. Mi magyarok e téren sem dicsekedhetünk nagyon. Hogy alkotmányosságunk szikla-szilárd legyen, arra nekünk magyaroknak már kelet-nyugati küldetésünknel fogva nagy szükségünk van. De a magyar alkotmányosság szilárdságát különösen szükségessé teszi a korona népeinek különböző nemzetisége. — Erre nem elég, hogy a hazafias érzület meg legyen a honpolgároknak, hanem kell, hogy a rendszer biztosítsa alkotmányunk fennállását. De hogyan? hisz nálunk tulajdonképpen magyar hadsereg sincsen. Rosszul állunk. Ma nap nem az lesz tábornok, a ki jó katona, hanem a kinek politikai nézetei és kém-

kedése tetszik a kormánynak. Kormányunk pedig minden téren önző politikát üz. Ő nem az állam ki- és befelé ható nagy hatalmi és tekintélyi súlyának emelésén, hanem önhatalma, tekintélye, uralkodása biztosításán fáradozik. Ennek iparkodik érvényt szerezni minden irányban és téren a rendelkezésre álló erő és eszközök minden súlyával.

Azért ma méltán így epekedhetünk a költővel:

Arpád apánk félted ősi nemzeted,
Mert elveszhet, ha eddig el nem vészett.
Virul régi bűnk és bánatunk
Mikor lesz, hogy újra élünk, s vigadunk?!

Felsohajtva kérdezhetjük tehát mai liberális kormányunktól, hogy hová lett, hol van azon politikai érzék, melyről ifj. Abrányi Kornél így ír: „És a mi a magyar nemzetnek politikai érzékét illeti, melyet a historiában mindig bármily ingadozások közt, de mindig logikusan gyakorolt, s melyben a türelmet gyakran látjuk elfojtani a partikularizmusba, a lokális patriotizmusba, és az indolenciába: ami mondom ezt az érzéket illeti, ennek gyökerei is egy ezred évre nyulnak vissza? — Mert, hogy a magyar fajjal a konzervatív vonás Ázsiából jött volna be: ezt nem mondhatja senki. — Mert megczáfolnák ezt ama hódító hadjáratok, melyek Spanyolországtól kezdve éjszaki Németorszáig a magyarok emlékét regélik.“ —

Annnyira veleszületett és egygyé forrt a magyar nemzettel a hadügy, a hódítás, hogy csaknem két hosszú viharos század vonult át életegén, míg a honfoglaló magyarokból honn-megtartó, a támadókból védőkké lettek.

„A mi a hadügyet illeti — mondja továbbá egyik jejesünk — a magyar kormányok, a magyar hadsereg megvalósíthatásának minden föltételeit feladták; pedig nemcsak a pragmatica sanctio, hanem a legújabb kiegyezés alapján is teljes joggal megilleti az országot.“

Nagygyá és dicsővé egy nemzet csak saját fiainak vál-lán lehet és emelkedhetik. — Államalkotó magyar őseink, kik meghódíták a földet e nemzetnek, tudták ezt.

„Magyarország csak akkor lehet erős — mondja Meiszermann — ha tizenöt millió lakósa magát magyar állampolgárnak s hozzá teszem, magyar hadúnak vallja.“ De hol a magyar hadsereg, mely leginkább volna hivatva arra, hogy Kárpátoktól Adriáig a haza összes népeit egygyé forrassa a hazaszeretben, ápolja bennök a fajszeretet melegét, a magyar nemzeti szellemet, terjessze a magyar kulturát, széthordja és visszhangoztassa a magyar föld, a magyar korona minden szögletében a magyar nyelvet és magyar dalt

„Gyümölcs a honfűtet, a mely csak ott terem,
Hol napként leragogyasz, dicső honszerelem.“

Mondá Mindszenti Gedeor.

De úgy látszik liberális kormányaink szeme a hiuság és önzés szította apró érdekharczok por- és füstfellegében sem a pragmatica sanctio, sem az újabb kiegyezés, sem Széchenyi, sem honszeretettől lángoló jeles költőink intő és hevitő lángszózatait és figyelmeztetőit a magyar hadsereg nézt nem látja, nem akarja észrevenni?

Újabb hadügyi politikánk és szervezetünk táborrá, katoná-állammá tette hazánkat is a többi európai államok mintájára. Ma Európa, sőt Ázsia orosz területe is Mars szolgálatában áll. — Ez a mai fegyveres világbéke vas-

kényszerűsége. Katonai, polgári, társadalmi és erkölcsi, szöval minden tekintetben az emberiség szentesített nyüge.

Ime a reformatio szörnye, a protestantismus méhé- ből kelt liberalismusnak szükségképeni szülöttje; az ugy csufolt liberális jogállam, melyben az ember van az áll- lamért s nem mint a kereszténység tanítja, az állam az emberért. Ime a világi abszolútizmus, vagyis modern pan- teisztikus, materialisztikus mindenható állameszme, mely — mint egy jelesünk megjegyzi — a reformatio utáni idő- ben soha sem zsarnokoskodott úgy, mint korunkban, mely az emberegyedet személyijog és önállás nélküli eszközévé alacsonyította az államnak. Ime Kant államistenítési elmé- lete az új pogánykor legújabb kiadásában.

S az eredmény? Az eredmény a népfelkelési törvény statisztikája alapján konstatálva Szt. István birodalmában mintegy három millió férfi igénybe vehetésében nyilvánul. Ebből levonva a levonandókat (betegek, sebesültek stb.) a magyar birodalom hadi népessége 1.985,000 főre rug, Ausztriáé 3.043,000 főre. A monarchia hadereje tehát 5 millió 28,000 hadképes férfit számlál. — Ez a fegyveres béke, hadi láb. Oly óriási teherként súlyosodik ezen álla- pot a nép és nemzetre, hogy egymaga elégséges leend megsemmisíteni minden anyagi és erkölcsi erejét. Ilyent még a világtörténelem sem látott. A polgári, magán, áll- lami és társadalmi élet kötelékei, és anyagi existenciája beláthatatlan válság örvénye elé van állítva, mely elsodor- hatja az egészet. A politikai jogegyenlőség csak a nyomor- rék, ápolást igénylő munkaképteleneket hagyhatja a házi tüzhely körül. Ezen szép elméletre csak a népvándorlás nyújt némi fogalmat.

Az ó és középkor államai katona-államok voltak. — Spárta és Róma polgára katona volt egyszersmind. A köz- épkor lovagrendje és nemessége katonája volt az állam- nak. Ámde mindeniknek meg volt a maga rabszolgája, hűbérese, jobbágya, mely a háztüzhely körül maradt és otthon folytatta a gazdaságot, mivelte a földet, élelmezé a hadsereget.

A modern liberalismus veszélyes játékba fogott. Mi- dőn az államot a hadseregben koncentrálja, a katonai ön- kényuralmat teremti meg. Az éhező katona nem szívesen harczol, de annál inkább követel. Az ily hadsereg szüli nem a Cézárokat, hanem — a Máriusokat.

S ily óriási áldozatul elszánva a magyar nemzet — valjon seregünk mai állapota, szelleme csakugyan megfe- lel-e legalább a pragmatica sanctionnak és ezen sarkalló 67-iki kiegyezésnek s az ezek által is elismert önállósá- gunknak és alkotmányunknak?

Nincs nemzeti hadseregünk, a mint már említém is, e nélkül pedig — állami „önállóságunk és alkotmányunk — mondá Zimandy — fából vaskarika“.

Magyar nemzeti hadsereg felállítására a mondottak alapján jogunk, de arra ezer és egy ok miatt nagy szük- ségünk is van.

Ausztria a történelem tanúsága szerint, Magyaror- szágot, ennek katonai erejét is nemzeti, még rögtönzötteen is mindig győzelmes hadseregét — bár vereségeivel lakolt érte — minden erejéből iparkodott elnyomni s így vesze- delmes szomszédainkkal szemben nem fejlődhetett, a mit ma okvetlen pótolni, vagyis fejleszteni kell.

Magyar nemzeti hadsereg az, amely magyar honpolgárokból és ennek megfelelő magyar honvédségből, — mint a törvény értelmében a monarchiai hadsereg két egyenjogú részéből az egyik egyenjogú rész áll.

Énnél fogva aki nem magyar hon-polgár — mondja Zimándy — nem tartozik a magyar nemzeti hadsereg keretébe. Ha pedig ez áll, akkor nemcsak a közlegénynek, nemcsak az altisztnak, hanem a tisztnek, a törzstisztnak és tábornokoknak is magyar polgároknak kell lenniök. — Erre jogot ad az ő felsége által ily értelemben szentesített 67 törvény és kiegészítés, de a kormányra a kötelezettség is áll. És ma 20 évi parlamentarizmus élet után a magyar nemzeti hadsereg helyett a honvédségben „vakulj magyar“ gyermek játékot s vele egy rakás kiadást sóztak kezünkbe és nyakunkra, pedig a honvédség csak tartaléka annak. Így lett Deák és a nemzet rászédve és kijátszva a bécsiék által s ma támogat a németül vizsgáztató Fejérváry miniszter. Papir alkotmány posztulátum nélkül. S e miatt fejlesztetlen hagyva és kizárva a magyar sajtójából.

Vagy mi az? hogy a magyar ifjuság a tartalékos tiszti vizsgálatokat németül kényszerítették letenni, ha nem „pusztulj magyar“?!

Őn fia vágta sebét. Tisza „a hühös nagyöblü ellenzéki vezérszónok“ 8 évig uton-útfélen, ő felsége előtt, Deákot gunyolva, tüzzel-vassal átkot szórva az 1867. XII. t. cz.-re küzdött a magyar nemzeti hadseregért, amint a bársonyszékbe hágott, a fuzio-konfusio tetemein át, nemcsak életbe nem léptette azt, hanem territorialis elhelyezés százados jogát, mint a magyar nemzeti hadsereg létjogát, főfeltételét és biztosítékát Ausztriának átjásztotta. — Ma a hadügyi miniszteriumban alig van magyar ember, száz tiszt között alig van három magyar, de van magyarellenes szellem, magyar faj, nyelv, alkotmány és hazaellenes gyűlölet, s germanizálás hivatalból. Ime tehát hadügyünket liberális kormányunk oda vitte, hogy ma már többé nincs mit feladni. —

Mert a magyar ifjuság magyarságának veszélyeztetésével nem fog a mai közös hadseregbe lépni.

És ti: magyar állameszme, magyar nemzeti külügyi befolyás, önálló vámtérület, magyar nemzeti hadsereg ki és eljátszva, kigunyolva, illuzoriussá téve, mikor keltek fel sirotokból? Vajha a második ezred év hajnala életre kelte!

Főpásztori körut

a felsők-gyergyói esperesi kerületekben.

(Folytatás.)

III.

Május 24. Lőnhárt Ferencz püspök ur ő Excellentiája a csiki hitélet és művelődés főközpontjáról, Csik-Somlyóról délelőtt 1/29 órakor vonult a zöld kalásztól hullámzó mezőn a Csik-Delne hitközség tulajdonát képező és a Jorda völgyében magánosan álló templomhoz, mely az Ur előhírnökének, ker. szt. Jánosnak tiszteletére van emelve. Hű képe e templom az ő védszentjének. Helyzeténél fogva is a pusztában kiáltó nagy szentnek alakját idézi fel. Magasan hirdeti a mellette elhuzódó uton járóknak: „Tart-

satok bűnbánatot! Teremjétek a bűnbánatnak méltó gyümölcsöket.“ A kegyes atyai látogatáshoz méltó fogadtatás, a hiveknek áhitattól árszellemtől archoz, helybeli lelkészes Péter Lajos ur meleg hangon mondott alázatteljes üdvözlölete, valamint a kegyelmes Főpásztornak erre adott örövendetes atyai szeretetből folyó válasza: nagy vigasztalással töltötték el minden jelenlévőnek keblét. — Nem volt ugyan a multban sem ok szomorkodni, mert Csik-Delnén a keresztény hitélet lángja fennen lobogva hirdeti a vallási igazságokból merített lelki békét. Meg van a hitközség szívében a törhetlen hitelesség, és soha sem lehet félni az ellenkezőtől. De mégis vigasz töltte el a jelenlevők szívét, mert a hozott isteni kegyelem az erőseket erősebbé, a hitzilárdakat Istenhez elválaszthatatlanabbul ragaszkodókká tette. Hisz írva van: Qui stat, videat ne cadat.

A nagy buzgóság és áhitattal végződött szt. mise után helybeli lelkész ur igen tapintatos felfogással, az átérzés melegeivel és közvetlenségével oktatta hiveit a bér-málás szentségének kiszolgáltatási szertartásáról. A népszerű egyházi szónoklatnak jeles példánya volt e beszéd.

A nép felfogásához illő egyszerűség, az értelmi tehetőséghez szabott világos irány a lelkesültség hangjába olvadtak össze s a teljes begyőzés érzetét kelték a hallgatók szívében. A kegy. Főpásztor ur atyai jóváhagyással mondott „Ament“ ez oktatásra és egy fenséges beszédben folytatta az isteni akaratról és annak erkölcsi életünkre gyakorolt befolyásáról.

Erre következett a bér-málás szentségének kiszolgáltatása, melyet apostoli ihlettséggel végzett a Főpásztor, mint egykor szt. Péter és szt. János apostolok, kik az Ur erjét közlék a szomszéd városokban levő keresztényekkel. Miután körülbelül 200 hívőt részesített a kegyelemben, a k szt. Jánosról nevezett anyatemplomtól a diszkapun át Delnére jött, hol a helybeli kápolnába is betérvén, Főpásztori áldását atyai szeretettel osztá a jelen levő hivekre. A delnei pleb. lakban először is a hitközség egyháztanácsának üdvözlötét fogadta ő Excellentiája, melyet Csizsér Elek egyháztanácsos ur tolmácsolt. Ezen üdvözlöt a hála érzet hangján volt mondva a kegyelmes Főpásztor ur ama jótékonyságáért, hogy legközelebb több mint 1000 frtot eszközölt ki egy új paplak építésére. E fölötti halálját helybeli plébános ur is ebéd alatt a legforróbb köszönet szavaiban fejezte ki. Az emelkedett hangulatban elköltött ebéd után következett az iskolalátogatás. A zárvizsgálat ekkor tartatván, nagyságos Éltes Elek kir. tanfelügyelő ur is jelen volt. Főpásztor ur atyai örömmel fejezte ki magas elismerését a lelkész és tanító uraknak a vizsga jó sikere felett. Csik-Delnén a fiui ragaszkodás és hódolat bemutatására megjelentek ft. Buzás Mihály alciki ker. főesperes, ft. Bálint László kézdi-orbai kerületi főesperes és nt. László József ugyanezen kerületi jegyző urak.

Délután 5 óra tájban indult a kegyes Főpásztor ur szép kíséret mellett Csik-Szt.-Miklósra. A diszes menetet felsők érdemes főszolgabírója tek. Mihály Ferencz ur vezette, ki ezt nemcsak hivatalból kifolyó kötelességszerűleg, hanem igazi katolikus érzület és a Főpásztor iránti legőszintébb tiszteletből tette ugy itt, mint egész szolgabírói járásában. Szép kifejezést adott e katolikus érzésből származott tiszteletnek ft. Imecs Fülöp Jákó gym. igazgató ur már Delnéen a szolgabíró urra mondott toasztjában.

A szép gabonákkal diszlő mező közepén nagy banderium várta a kegy. Főpásztort. Innen gyors robogással haladt Szt.-Miklós felé. A fényt, pompát, mely Ő Excellentiáját övezé, már előre jelezte a mezőn állított diadalív és a kétoldalt zöldággal himezett út. Alig ére e diadalívhez a menet, taraczkok jelzik a község végén váró híveknek a Főpásztor érkezését. A harangok méltóságteljes zugása és az üdvkiáltások harsány hangjai között jutott a község végén állított diszkapuboz. A hívek ezreiből díszesen felállított sorfal, mely teljes ünnepi díszben a mező szélétől a templom bejáratáig húzódott, az öröm és lelkesültség „éljen“ kiáltásával fogadta a Főpásztort. Nagyszerű látványt nyújtott a közel 1000 tagból álló Elő-Rózsafüzér-Társulatnak saját lobogója alatt történt díszes megjelenése. A nőtagok fejükön fehér ruhával, kezökben sztolvasóval, arcukon a belső öröm és valódi buzgóság külső kinyomatával jelentek vala meg. A diszkapunál 12 iskolás kis leány és ugyanannyi hajadon a szűz tisztaság és angyali ártatlanság főhéher öltönyében díszes koszorúkkal várák Ő Excellentiáját. Ide érkezvén a menetet a helybeli plebános Főtiszt. Bálint Lázár ur díszes assistentia élén üdvözlé a Főpásztort. Beszéde a mily lelkes, ép oly megható vala.

Erre Ő Excellentiája meghatottan fejezé ki örömét a mély ragaszkodás nyilvánulása fölött és atyai buzdító hangon hívá fel a híveket, hogy az ősi szent vallás szellemében törekedjenek ezután is a katolikus székely nép szűztiszta jellegét sértetlenül megőrizni, mivel csak így mutatják meg, hogy itt az ős Hargita tövében az ősi székely nép utóda él. Ezután lassu menetben körmenetileg díszes lobogók alatt a Főpásztor ur a templomba vonult. A buzgó híveknek kétoldalt felállított sorfala virágokkal hinté a Főpásztor utját. A templom bejáratánál a helybeli plebános ur rövid, de velős szavak kíséretében nyujtá át a templom kulcsait, melyeket Ő Excellentiája kitüntető elismeréssel ada vissza, mondván „Kipróbált kezekben vannak s azért atyai bizalommal teszem le oda jövőre is.“ A rendes adoratio végével betért a művészileg épített és elegáns berendezett papi lakba Ő excája.

Itt először is az egyháztanács tisztelgett. Azután a tanítói kar mutatta be hódolatát, nyomban rá a csik-szép-vízi községi deputatióknak adott kihallgatást Ő Excellentiája.

Ezután még egyeseket fogadott magánkihallgatásra, miközben eljött a vacsora idő, melyet Ő Excellentiája nagy számú vendégek jelenlétében jó hangulatban végzett.

Május 25-én 1/9 órákora a haranghívó szavára összegyűlt a hitközség apraja és nagyja. Az áhitatos közönség ropant nagy száma alig talált helyet magának a templomban és a kerítésben. Zacheus-ként kívánczozott ki-ki az Ur fölkejtjének közelébe jutni. A díszes segédlettel végzet szt. mise után helybeli plebános főtiszt. Bálint Lázár ur a napi evangéliumból kiindulva szíveshöz szóló jeles beszédet tartott.

A kegyes Főpásztor ur lelkesen vitte tovább a beszéd fonálát. A teremtés és a megváltás történetéből vett nyomós argumentumokkal figyelmezteté a híveket az erkölcsi élet felkérére, az Isten iránt való szeretetre. — Ezután mint egy 700 hívőt erősít meg a bérmálás szentsége által. A bérmálandók nagy-száma miatt több mint két

óráig tartott ez apostoli ténykedés. Ennek végével következett az ebéd, melyen a házi gazda megkapó módon köszönté fel Ő Excellentiáját. Ebéd végével az iskolákat tekinté meg a kegyes Főpásztor, melyeken tanfelügyelői bölcs intézkedés folytán éppen e nap delutánján tartattak meg a zárvizsgák. A kegyes Főpásztor ur örömteljes meglepéssel hallgatá meg egy leány, — mint a fiu gyermekek feleleteit és atyai megnyugvással jó hangulatban tért vissza a plebániái lakba. Vacsora alatt az iskolás gyermekek fátylós mennettel jelentek meg, kiknek hálás üdvözlét örömmel hallgatta végig Ő Excellentiája és az atyai szeretet meleg hangján köszönté meg az ártatlan gyermeki hódolat e szép nyilvánulását.

Május 26-án. Reggel 8 órákora Csikszépvízre az örm. szertartású hívek meglátogatására ment a kegyes Főpásztor. A fogadtatás a hívek vallási buzgalmából származott öszinte tiszteletnek igen szép vonásokban adott kifejezést. A község végénél tekt. Mihály Ferencz helybeli főszolgabíró ur fogadta a kegyes Főpásztort. A valódi hála és tisztelet hármias érzelmét az alázat, hódolat és ragaszkodás hangján nagyon meghatóan tolmácsolta, mire Ő Excellentiája a szeretet figyelemreméltó szavaival válaszolt. Ezután betért a közellevő kápolnába, hol főpásztori áldásában részesíté a híveket. Innen nagy néphullámzás között vonult az örm. szertartású templom elé, hol helybeli lelkész főtiszt. Faraó Simon ur fogadta. Megragadó, lelkes hangon mondott köszönetet a Főpásztor ur ama kegyességéért, melyben az örm. szertartású híveket magas látogatása által részesíté. Erre Ő Excája jelzé örömét, melyet a vallási buzgalmáról ismeretes örm. hívek körébe jöhetése fölött érez. A Főpásztor ur csendes misét végzett melynek végével tanulságos beszédet mondott, intvén a híveket, hogy ne engedjék a régi vallási áhitat szent tüzét kialudni. Isteni tisztelet után tisztelgett az örm. szertartású egyháztanács. Ezután az iskolákat tekinté meg. Először az örm. szertartású iskolába ment, azután a helybeli községi iskolák két csoportját látogatá meg, mindenütt öröm és megnyugvással ada kifejezést magas elismerésének. Megtekinté a község által építettnek kezdett templomot. Innen nagy ovatóik között haladt vissza Szentmiklósrá. Utközben látogatást tett tek. Mihály Ferencz főszolgabíró urnál. Miután a kegyes Főpásztor a Szentmiklóson elköltött rövid ebéd végével atyai jó indulattal köszönté a helybeli plebánost, Csik-Gyimes felé vette utját. A szeretet sugalta üdvkiáltások között vált meg Szentmiklós egyh. községe a kegyes Főpásztortól. Többen csatlakoztak a Főpásztor ur kíséretéhez. Kiakarák magukat tüntetni e tekintetben az örm. hívek, kiknek vallási érzelme a jó és nemesben irányadóul szolgál, s kik az igaz hazafiság tüzét isteni hitünk melegével ápolják.

Alig lépett Ő Excája a gyimesi völgybe, e hon legkeletibb gyermekei a csángók fogadják. Ezeknek érzelmeit gyimes körjegyzője tek. Vass István ur tolmácsolta, kifejtvén különösen azt, hogy ők ámbár távol a nagyvilágtól mintegy elrejtve élnek a haza határában, mégis ép oly igazán és híven ragaszkodnak az igaz egyház szent tanaihoz, mint azt a legjobb katolikusnak tennie kell, és éppen úgy, sőt jobban örvendnek Ő Excájának magas megjelenésén, mint bárki más, mert látják, hogy kegyes atyai

szívét még a természet korlátai sem bírják vissza tartani a kath. nép meglátogatásától. A kegyes Főpásztor örvendett a Romániával szomszédos lakóskor hitbuzgalmából folyó hő ragaszkodáson, melyet igen szép színben tüntett fel a félreesső völgyekből tiszteletteljesen összegyűlt hívők serege.

A Gyimes vadregényes völgyében végigmenő uton mintegy 38 kocsival szaporodott a Főpásztor ur kísérete. Teljes élvezettel vonult a menet a fenyves erdők üditő illatában Gyimes-Felső-Lok iskolájáig, melyet ő Excája ez alkalommal meglelt. Innen Gyimesbe jutott, hol Nitszt Boér János ur fogadta.

Május 27-én a gyimesi vár tele volt az áhítatos hívek tömegével. A vallási érzület és benső meghatottság egy szívet és egy lelket teremtett Gyimes lakóiban. — A sz. mise végével helybeli lelkész ur a rábizottak helyi körülményeihez mérten igen szép beszédet mondott a hitről; ő Excája nagyon találoán fejtegette tovább a lelkész által felvett tárgyat, kimutatván azt, hogy miképpen kell a hitnek életünk minden egyes fényében nyilvánulnia s hogyan él az igaz a hitből.

Ezután a bérmálás-szentségében mintegy 220 hívőt erősített meg az élet nehéz harczaire. Ennek végével harangot szentelt a kegyelmes Főpásztor ur, hogy legyen mi által a hívek Isten dicsőségének hirdetésére ébresszenek.

Ebéd végével visszaindult Gyimeslok felé. Itt az új lelkész Nitszt. Benke János ur üdvözölte ő Excáját. Az öröm, mely e plebánia lelkészét a főpásztori bölcs intézkedés folytán közelebről érte, oly szépen és meghatóan volt kifejezve, hogy tisztelet és elismeréssel üdvözlé őt minden paptársra. — A nap fáradozásait az éj nyugalma enyhítvén, új erőben ébredt fel kegy. Főpásztor ur.

Május 28 án. — Itt a havasok ölében, hol minden kis völgy egy pár családnak ad lakóhelyet, nagyszerű látvány tűnik a szemelő elé. A buzgó csángó nép már kora reggel kezdett a két hegység nyílásaiból gyülekezni az Ur szentélye köré. — A sajátságos, egy színű öltözetben megjelent hívek méhrajként övezék körül a magas fekvésű csinos templomot. Várva-várták az isteni tisztelet kezdetét. — Midőn pedig ő Excája teljes segédlet mellett bemutatta a sz. áldozatot, valami kibeszélhetlen örömtől sugárzék minden arcz, mely látható vala a helybeli lelkésznek beszéde alatt is a hívő közönségen. — Szólt u. i. az új lelkész a bérmálás szentségének azon erejéről, mely az Istenben való hit és bizalmat szilárdítja. Beszélt azon oltalom — és erőről, mely a mindennapi élet szorongatásai között megvédi a kétségbeeséstől.

Ezután Ő Excellenciája beszélt, s mintegy folytatólagosan kimutatta a hitnek jó cselekedetekben álló tökéletességét. Végül pedig közlé a szentlélek hét ajándékát.

Az új házigazda által rendezett izletes ebéd után a kegy. Főpásztor ur 1/2 órákor visszaindult Csik-Szt.-Mihály egyházközség meglátogatására. Mintegy 3 órai utazás után Szt.-Mihályra érkezett. Alig szűnt meg az útjába eső Csik Szépvíz községnek ovatója, kezdődött a szentmihályi hívek örömmülvánítása. Már a mező közepén fényes banderium várta a kegy. főpásztor. Megérkezvén a menet a község végén állított diszkapuhoz, helybeli plebános főtiszt.

Szöcs Imre ur a szentírás egyes jeleneteire való alusióval jelzé örömet a főpásztor ur megérkezése fölött és hívei közös érzelmeinek megható nyilvánulásai középett ellette Ő Excellenciáját; mire a k. főpásztor ur szokott kenetteljességgel válaszolt. — Ezután a plebániái lakba vonult a diszes menet. — A tisztelgések alatt beállt az est, mely meghozá az iskolás gyermekek hálaérzelmeinek nyilvánítására a kellő alkalmat. — A nagyon jól sikerült fátylós-menet után a jó hangulatban elköltött vacsora végeztével nyugalomra tért a hosszú út fáradozásában kimerült kegy. főpásztor.

Verebesi.

TÁRCZA.

V. P. . . . Dezső emlékkönyvébe.

*Elém tevéll egy szines kis lapot,
Hogy irjak arra „valami nagyot“ ;
Kívánni könnyű, — megtenni nehéz
Kívált ha lelked mély prózába vész.
De talpra állok éretted barát,
S egy dalt könyörgök Muzsámtól reád,
A melyben — ámbár szólhat röviden, —
A mint kívántad, nagy dolog legyen.
Kezdhethem ott, hogy: „élj sok évéig,
Mig abban neked örömed telik!“
Mondhatnám azt: „te légy leggazdagabb,
Arany szegekkel patkólltasd lovad ;
S anyósodnak álltván sírkövét,
Gyémánt betűkkel irasd rá nevé!“
Ez mind csekélység . . . Kívánom neked,
Hogy oly nőt lelj, ki igazán szeret! . . .*

Révai Károly

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Kritikai levelek.** XVI. Az ekklesia tehát nemcsak azért volt hanyag és gondatlan anya, mert gyermekeinek lelkiismeretes fölneveléséről vajmi gyarlón gondoskodott, hanem azért is, mert rosszul nevelt gyermekeit szerencsétlenül is házasította ki. — És kérjük alássan, ez nagy rubrika! — Mert tetszik tudni, hogy nem a kath. egyház volt az, amely a vegyes házasságokat föltalálta. — Hanem sok erőszakoskodás, kálvinista agyarkodás és torzsalkodás után, nagy kénytelenül mint szükséges rosszat el kellett hogy fogadja a már akkor is nagyban protestánsz zamatu törvényhozás kezéből. — A protestantizmus pedig a maga hatáskörében egyre azon dolgozott, hogy minél nagyobb legyen a vegyes házasságok száma; mert ezt igen biztos módnak tartotta mindig a kath. hitettségnek az egyes családokban való megbontására s így kálvinista irányu prozelitáskodásra. Csakhogy e fanatikus felekezeti felfogásnak, konkolyhíntésnek az erdélyi magyar-ság vallotta igen nagy kárát, — mert az ő társadalmi helyzete egyes megyékben p. o. Hunyadban a diasporaszertűség jellegével bírt. Sziget volt csak az oláhság tengerében

Ily körülmények közt szinte társadalmi szükség volt rá nézve, hogy az oláhsággal házasodás útján elvegyüljön. Amde a kath. egyház a vegyes házasságokat nem tűrte. Mikor tehát ez az erdélyi magyarság még tisztán katolikus volt, ha akarta volna sem teheté, hogy a szakadár oláh lakossággal házasodás útján elvegyüljön; mert az egyház inkább adott engedélyt arra, hogy harmad-, negyedfokú vérrokonai közül házasodják, mint hogy szakadárral keljen egybe és vallásilag úgy mint fajilag elidegeníttessék! Így tartotta össze az egyház a csekélyszámu magyarságot hatodfél évszázadon át; és ebbeli érdemét csak most lehet igazán méltányolni, mikor egészen nyilvánvaló és semmiféle „Prot. Közlöny“-ös epésséggel és „evángyéliumi“ képmutatással le nem tagadható nemzetellenes bűnként áll előttünk annak a gyönyörű „magyar vallásnak“ máglyára érdemes sáfárkodása. — Mert a hogy befészkelte magát ez az új vallás, azonnal inaugurálta nagy higvelejté az „evángyéliumi szabadság“ minden vivmányait. Hogy a kimart egyház egyes intézményei, százados tapasztalás szülöttei, századokra terjedő gondoskodás intézkedései, azt a „keresztény felvilágosodás“ bornirt apostolainak belátni nem adatott. Így lettszabad minden, a mi az előtt tiltva volt; s miután azelőtt tiltva volt oláh leányt elvenni, s miután a 6. parancs pórázáról végleg felszabadított magyar szív sem volt köből, s így az oláh lányok bogár szemeinek s egyéb bájaiknak ellentálni csakugyan nem tudott: — mi természetesb annál, hogy a tiszteletes úr, ha a magyar legény oláh leányt kívánt meg, minden utógondolat s minden lelkiismereti furdalás nélkül előkereste felesége szoknyái és pufljai közül a maga bársonyos palástját, s az új párra ráolvasta az áldást, s ha meghívták a lakodalomba, jót ivott. A következményekkel aztán csak azon fokig törődött, hogy másnap a nagy tiszteletű asszony ne veszekedjék a „Katzenjammer“ miatt! Pedig hát voltak ám a dolgoknak egyéb és komolyabb következményei is! Az új menyecske nem tudott magyarul; de a vőlegény tudott ám az állandó érintkezés következtében oláhuul. — Beszéltek tehát rövidség okáért s az új rokonok kedvéért (különösen a vőlegény anyósa kedvéért, mert ezzel akkoriban is jó volt békeségben élni) *oláhuul*. A gyermekek már mind így beszéltek; legjobb esetben csak törtek a magyar nyelvet, melyet a 3.—4. ivadék aztán már tökéletesen elfelejtett. — Én nem teoriából beszélek. Ilyen procedura szemem előtt folyt le; s éppen azért százával elősorolható élő példákról vontam le a szabályt, s irtam ide! — Ime tehát, a kálvinizmus nem bizonyult nemzeti konzervátornak. Azért bizony-bizony jó lesz, ha meggondolják sokan a dolgot, mielőtt vaktában elfogadnák az ilyen kálvinista dicsekvést készpénz gyanánt; kívált pedig jó volna meggondolni, mielőtt tovább adnák! — Ime azok a híres vegyes házasságok. Egyéb vonatkozásaikról lesz még szó. Jövőre folytatjuk az oláhsodás kérdését.

— **Vidéki levél.** Főtisztelendő Szerkesztő ur? Midőn e sorok közzétételére bátor vagyok fölkeríteni, jól esik visszaemlékezni azon időre, midőn főtisztelendőséged társaságában, mint papnövendék, Piskire rándultam az urnapi isteni tiszteletnél segédkezni. Akkor láttam ott egy oltárt, melyet a jó öreg Pazorek bácsi csinált. Ki hitte volna akkor, hogy azon oltárt és engemet a gondviselés

mégegyszer összehozzon, még pedig oly szorosan, hogy én ezen oltárnak mindennapos szolgálja lehessen? És mégis úgy lön. Azon oltár ma a hondoli róm. kath. templom főoltára. Minthogy pedig kegyes jöltevők hiányában soha sem jutott volna birtokunkba, sietek a nyilvánosság terén is hálaadomat leróni mindazon nemes szívű adakozók iránt, kik a hondoli templom fölékesítésében, főleg pedig az új oltár megszerzése — és ide szállításában segédkeztek nyújtottak.

A legnagyobb hála és alattvalói hódolattal adózunk Ö cs. és kir. Felső, dicsően uralkodó apostoli Király-urunknak, ki Püspök ur Ö Nagyméltóságának kegyes ajánlatára, kérésünket meghallgatva, 100 frtot kegyeskedett magánpénztárából utalványozni nevezett oltár beszerezésére. Elismerést érdemel még itt. Brassován Ferencz algondok ur is, mint a ki az oltárnak ideszállíthatására két ingyen fuvart adott és e mellett az összes templomi padokat újból festette be. Ugyan e czimen köszönettel tartozunk Segesvári Ferencz és Maschalkó István uraknak, kik szintén egy-egy ingyen fuvarral kedveskedtek. Végül nem szabad kifelednem tek. Aradi Ferenczné és Konka Ferenczné urhölgyeket is, kik egy-egy szószék-takaróval lepték meg templomunkat.

Ezeknek egyenként és összesen, úgy a magam, mint az egész hitközség nevében a legmélyebb hálámot fejezem ki, egybekötve azon óhajjal: vajha a Mindenható az ő bőséges javaiból öket százszoros jutalomban részesítse! Retribuere dignare Domine omnibus, nobis bona facientibus! Hondolon, 1888 Junius hó 12-én Steinhauer Ferencz lelkész.

Irodalom.

— Megjelentek és beküldettek; a.) **„Órangyal.“** A gyermekek barátja, tanítója és vezére. III. évf. 11 sz. Előfizetési ár egész évre 80 kr. félévre 40 kr. Szerkeszti Veninger Ernő, tanító képezdite tanár Győrött.

— b.) **Jézus édes szíve**, vagyis Jézus szentséges szíve tiszteletének története, mivolta és áldásai. Épületes olvasmány a katolikus közönség számára. Schauenburg és Hattler után magyarra fordította Bányik Ignác Kálcsán. Kis 8° 162 l. —

Előfizetési felhívás **Páskuj Lajos költeményei-re**. Előfizetési ára egy füzött példánynak 1 frt. a diszkótesnek 2 frt. mely Szatmárra, Molnár János könyvnyomdájába küldendő.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **MEGHÍVÓ.** Az erd. r. k. irod. társulat választmányára f. hó 27-én d. u 4 órakor aelnök lakásán gyűlést tart. Tárty: a közgyűlés előkészítése.

— **Püspök urunk ő nmlga** f. hó. 21-én déli vonattal a felcsik-gyergyói esperesi kerületben tett főpásztori körutjából szerencsésen visszaérkezett. Másnap délben a ft. központi és Növendékpapság s tanári testület üdvözlétére jelent meg a kegyes Fő-

pásztor előtt, kiknek érzelmeit Barts Ferencz nagyprépost-püspökhelyettes ur ő nsga igen szép és találó szavakban tolmácsolta.

— **Nyilvános köszönet.** A szentháromsági rom. kath. iskolaszék nevében alóírt leghálásabb köszönetet mond nyilvánosan is Méltóságos Tholnai Gábor földbirtokos, országgyűlési képviselő és főgondnok úrnak azon nagylelkű kegyességeért, melynél fogva a szentháromsági újon épült rom. kath. népiskolának egy a céljának teljesen megfelelő iskolai csengtyút ajándékozni kegyeskedett. Isten fizesse meg gazdagon nagylelkű kegyes adományát. Szentháromságon, 1888. jun. hó 17-én Szabó György s. k. iskolaszéki elnök.

— **Az E. M. K. E.** 1888. augusztus 19., 20., 21-én Brasóban tartandó közgyűlésének Programja. I. nap Augusztus 19. Érkezés vasuton délelőtt 9 óra 45 perczkor (budapesti idő) Brassóba. (Ugyanekkor érkeznek a Háromszék-, Csik- és Fogaras-megye, valamint Hétfalu felől jövő vendégek kocsikon.) Ünnepléses f. gadtatás a pályaudvaron: Gróf Bethlen András ur, Brassó és Szeben vármegyék főispánja által. Diszbevonulás (kocsikon) a nagy utcán át a városháza elé, hol az E. M. K. E. brassómezei választmánya nevében annak elnöke, Koós Ferencz kir. tanácsos ur üdvözlö a vendégeket. Elszállásolás. Déli 12 órakor az E. M. K. E. brassómezei választmánya III. rendes közgyűlését tartja a tanácsházán, melyen az E. M. K. E. igazgató választmánya s az összes vendégek testületileg vesznek részt. — 1 órakor tisztelgések az E. M. K. E. elnöke, Gróf Bethlen Gábor urnál. — 2 órakor társasbéd a „Zöldfa“ szállodában. — 4 órakor séta a regényes fekvésű, a város és vidéke gyönyörű távlatát feltűntető felső sétátra, esetleg kirándulás a „Czenk“-re. — 6 órakor oszonna a lövöldében. — Este 9 órakor fáklyás zene az E. M. K. E. elnöke, Gróf Bethlen Gábor ur tiszteletére, — Gróf Bethlen András főispán ur lakása előtt. — A fáklyászene után görgöttüz a „Czenk“-tetőn. — 10 órakor ismerkedési estély a „Zöldfa“ szállodában. *II. nap. Augusztus 20.* Reggel 8 órakor találkozás reggeline a Klastrom kapu mellet lévő kávéházakban. — 9 órakor Szent-Isván napi diszisteni tisztelet, melyen az E. M. K. E. testületileg vesz részt. — 10¹/₂ órakor: *E. M. K. E. közgyűlés* a Nr. I. nagy termében. *A közgyűlés tárgysorozata:* (Alapszabályok II. §-ja.) I. A tisztikar és az igazgató választmány jelentései és indítványai. II. Az évi költségvetés megállapítására és megelőző évi zárszámadásra vonatkozó számvizsgáló jelentések meghallgatása, elfogadása és a felmentvény megadása, esetleg megtagadása. III. Határozathozatal a vidéki választmányok jelentései fölött. IV. Az egyesület tisztviselőinek s a két tagból álló számvizsgáló bizottságnak megválasztása. V. Egyesek önálló indítványai, melyek az igazgató választmányhoz a közgyűlés előtt legalább 8 nappal írásban benyújthatók. VI. Az ügykezelési szabályok megállapítása s az alapszabályok megváltoztatása, módosítása, esetleg az egyet feloszlásafölötti határozathozatal. VII. A jegyzőkönyv hitelesítésére három tagnak a kiküldése. 12¹/₂ órakor nagy

orgonahangverseny az ág. ev. (szász) templomban. 2 órakor diszbed. 4 órakor a város és nevezetességeinek megtekintése. Este 8 órakor diszbevonulás az E. M. K. E. javára, a Nr. I. nagy termében. (A diszbevonulás műsora később külön fog kiadatni). — *III. nap. Augusztus 21.* Reggel fél 7 órakor kirándulás külön vonattal Sinaiába, a román király nyaralójának megtekintésére. — A tömösi honvéd emleknél a vonat megáll. — Hétfalu közönsége itt fogadja az E. M. K. E.-t. — A honvédemlék megkoszorúzása. — Sinaiába érkezés d. e. 10 órakor. Sinai és a királyi park megtekintése. — 1 órakor társasbéd. — Ebéd után folytatódó megtekintése Sinaiának. — 4¹/₂ órakor visszautazás direkt csatlakozással a 7 óra 10 perczkor Brassóból Kolozsvár, illetve Budapest felé induló vonathoz. — Ünnepléses bucsu a pályaudvaron s 7 óra 10 perczkor (budapesti idő) a vendégek elutazása. — *Tudnivalók.* A t. vendégek valamennyi vasut állomáson (nem államvasuton is) 50⁰/₁₀-kal mérsékelt 10 napi érvényességű, vasuti menet térti jegyet válthatnak az augusztus 19-én, d. e. 9. óra 46 perczkor Budapest, illetve Kolozsvár felől Brassóba érkező személyvonathoz minden igazolvány nélkül. A szállás-jegyek (akár magánzálláshoz, akár szállodához) egy küldöttség által Homoródig a vendégek elé vitetnek s utközben fognak szétosztatni. Az augusztus 19-iki társasbéd étlap szerint történik; az aug. 20-iki diszbed teritéke (borral együtt) 2 frt. 20 kr. A t. vendégek utbaigazítására a magyar kaszinó helyiségében (Szent János- és Klastrom-utca sarkán I. em.) állandó bizottság fog működni. A sinai kiránduláshoz utlevélre nincs szükség csak szükséges, hogy a résztvevők f. évi július hó 20-ig Sztéryeny József titkárnál (Brassó) jelentkezzenek az utlevél megszerezhetése végett. Brassóból Sinaiába és vissza: I. oszt. 3 frt. 50.; II. oszt. 2 frt. 70 kr.; III. oszt. 2 frt. 10 kr. Sinaiában a társasbéd teritéke 2 frt. 20 kr. A t. vendégek kéretnek, sziveskedjenek f. é. július hó 20-ig bejelenteni, részt ohajtanak-e venni a diszbevonás s diszbevonáson, hogy jegyeik fontharthatssanak. A visszautazás megkönnyítése céljából a Sinaiába utazók reggel magukkal viszik podgyászaikat a brassói pályaudvarba, a hol azok egy e célra kirendelt ruhatáros által átvétnek s a visszautazásnál ismét visszaszolgáltattanak. A sinai kirándulás utazó ruhában történik. Mindennemű felvilágosítással szivesen szolgál az E. M. K. E. brassómezei választmányának elnöksége.

Port An Salut-trappista sajt.

Elismert legkitünőbb minőségű, Párisban kilencszer, Londonban ugyanannyiszor **a nagy arany érmet** (első díj) nyerte a kiállításon. Egy és két kilós darabokban kapható, kilója 95 kr. Megrendelhető **CSAKIS UTÁNVÉTEL** a máriasterni trappistazárdában Banjaluka mellett (Bosznia). Ismét eladók megfelelő előnyökben részesülnek.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BELA, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lye. nyomdában Gyulafehérvárt.